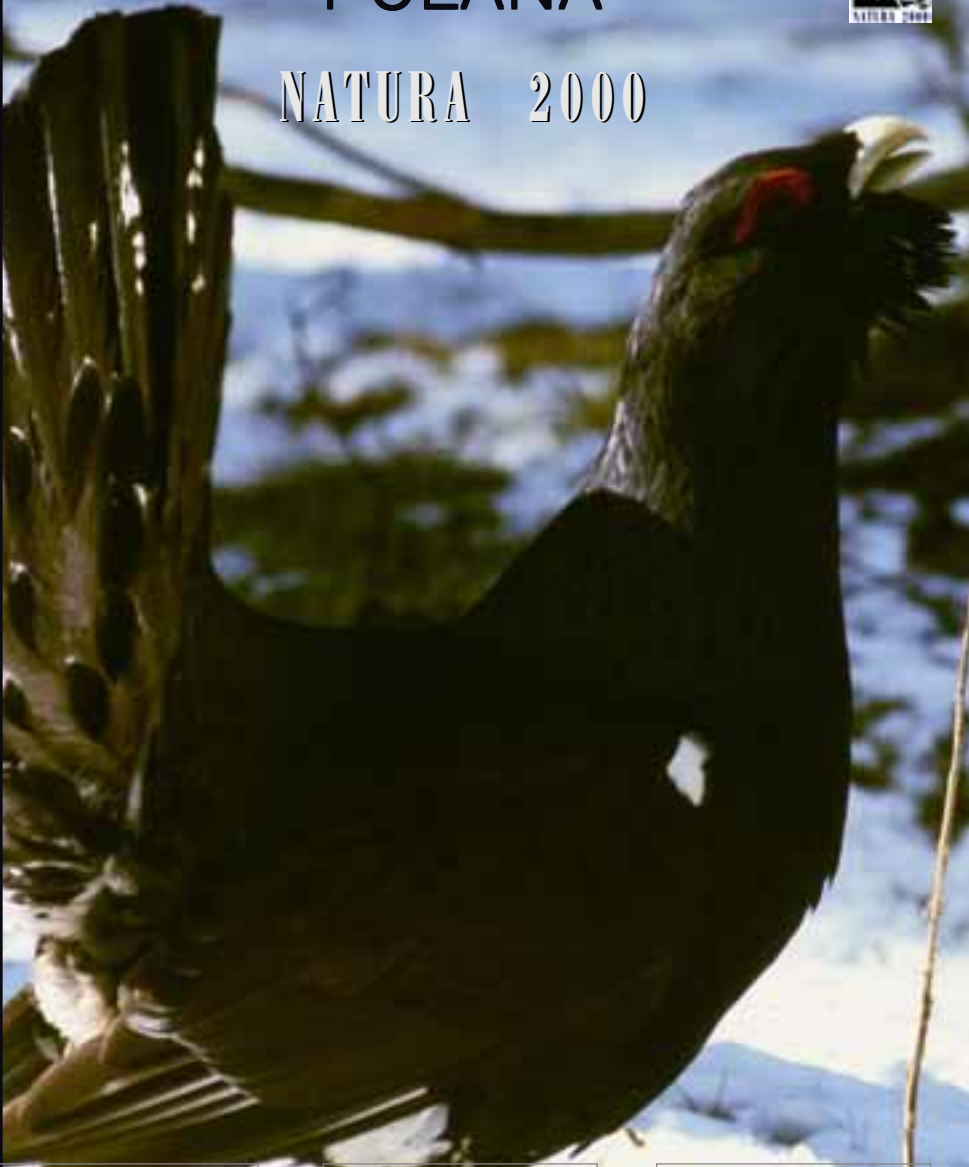

POL'ANA

NATURA 2000

NATURA 2000 je názov sústavy chránených území členských krajín Európskej únie. Hlavným cieľom jej vytvorenia je zachovanie európskeho prírodného bohatstva – najvzácnejších a najohrozenejších biotopov¹ a druhov na území štátov EÚ. Sústavu NATURA 2000 tvoria **chránené vtáčie územia** vyhlasované s cieľom ochrany vtáctva a **územia európskeho významu** s cieľom ochrany ostatných vzácnych a ohrozených rastlinných a živočíšnych druhov a ich biotopov. O zaradení územia do sústavy NATURA 2000 rozhoduje Európska komisia, ktorá ho vyberá z predložených návrhov jednotlivých členských krajín.

CHRÁNENÉ VTÁČIE ÚZEMIE POĽANA

Horské lúky na Záklukách

Identifikačný kód územia: SKCHVU022
Nadmorská výška: 355-1458 m n. m.
Rozloha: 32 538,18 ha

Kraj: Banskobystrický
Okresy: Banská Bystrica, Brezno, Detva,
Zvolen

¹ prírodný životný priestor charakterizovaný určitými vonkajšími podmienkami a súborom v ňom žijúcich organizmov (rastlín a živočíchov)

PRÍRODNÉ POMERY

Chránené vtáčie územie (CHVÚ) Poľana sa nachádza v centrálnej časti Slovenska a rozprestiera sa v orografických celkoch Poľana, Veporské vrchy, Zvolenská kotlina a malou časťou aj v Javorí a Ostrôžkach. Veľká časť územia je výsledkom vulkanickej činnosti v mladších trefohorách a následných modelovacích procesov, ktorých výsledkom je striedanie odolných andezitových prúdov a menej odolných tufov a tufitov.

Pestrosť reliéfu podmieňuje prevýšenie takmer 1100 metrov, čo ovplyvnilo zastúpenie vegetačných stupňov od druhého (bukovo-dubového) po siedmy (smrekový). Diferencované pôdne podmienky umožnili využívať územie po vyklčovaní lesov od 17. storočia spočiatku pre pastierstvo a neskoršie pre poľnohospodárstvo.

Takto vznikla pestrá mozaika osídlenia a využívania územia, ktorá si napriek premenám v uplynulých desaťročiach zachovala historickú krajinnú štruktúru. Úzke terasovité políčka hriňovských lazov unikli scelovaniu v druhej polovici 20. storočia a poskytujú obraz pôvodnej agrárnej krajiny.

PREDMET OCHRANY

CHVÚ Poľana je jedným z troch najvýznamnejších území na Slovensku pre výskyt a hniezdenie strakoša kolesára a škovránka stromového a zároveň sa tu vyskytuje a pravidelne hniezdi viac ako 1% slovenskej populácie muchárika bielokrkeho, muchárika červenohrdlého, jariabka hôrneho, tetrova hlucháňa, ďatľa čierneho, ďatľa bielochrbtého, ďatľa trojprstého, ďatľa hnedkavého, žlny sivej, krutihlava hnedého, chriašťaľa poľného, prepelice poľnej, včelára lesného a prhlviara čiernohlavého.

Ďateľtrojprstý
(*Picoides tridactylus*)

Sova lesná (*Strix aluco*) – mláďa

DRUHY VTÁKOV EURÓPSKEHO VÝZNAMU V ÚZEMÍ

Slovenský názov	Vedecký názov	Počet jedincov v hniezdnom období	Kritérium
Škovránok stromový	<i>Lullula arborea</i>	200	K1
Strakoš kolesár	<i>Lanius minor</i>	120	K1
Muchárik bieločrký	<i>Ficedula albicollis</i>	2000	>1%
Muchárik červenohrdlý	<i>Ficedula parva</i>	225	>1%
Jariabok hôrny	<i>Bonasa bonasia</i>	200	>1%
Ďateľ čierny	<i>Dryocopus martius</i>	70	>1%
Žlna sivá	<i>Picus canus</i>	70	>1%
Ďateľ trojprstý	<i>Picoides tridactylus</i>	65	>1%
Chriaštel poľný	<i>Crex crex</i>	60	>1%
Ďateľ bielochrbtý	<i>Dendrocopos leucotos</i>	50	>1%
Včelár lesný	<i>Pernis apivorus</i>	12,5	>1%
Prhlaviar čiernohlavý	<i>Saxicola torquata</i>	800	>1%
Prepelica poľná	<i>Coturnix coturnix</i>	120	>1%
Krutihlav hnedý	<i>Jynx torquilla</i>	120	>1%
Tetrov hlucháň	<i>Tetrao urogallus</i>	30	>1%
Ďateľ hnedkavý	<i>Dendrocopos syriacus</i>	25	>1%

K1 – územie je jedným z troch najvýznamnejších území na Slovensku pre hniezdenie druhu

>1% – v území hniezdi viac ako jedno percento národnej populácie druhu

Ďateľ trojprstý
(*Picoides tridactylus*)

Chriaštel poľný
(*Crex crex*)

Strakoš kolesár
(*Lanius minor*)

NEGATÍVNE VPLYVY A OHROZENIA

Hlavnou príčinou ohrozenia vtáctva v území je intenzifikácia lesného hospodárstva a poľnohospodárstva. Pri hospodárení v lesoch ide najmä o spôsoby ťažby, ktorými dochádza k strate biotopov starých porastov na väčšej ploche, pestovanie málo výskovo diferencovaných porastov a rozširovanie siete lesných ciest.

Z hľadiska poľnohospodárstva je potrebné zabezpečiť podmienky prežitia druhov vtáctva poľnohospodárskej krajiny. Škody spôsobujú predovšetkým nevhodné spôsoby hospodárenia, hlavne termíny kosby v čase hniezdenia jednotlivých druhov, ale aj zmena poľnohospodárskych kultúr (strata biotopov) a používanie agrochemikálií.

V neposlednom rade sa problémom stáva zánik obhospodarovania trvalých trávnych porastov, čo má vplyv na druhy viazané predovšetkým na extenzívne využívanie krajiny.

Negatívne sa prejavuje aj rušenie vtáctva v období hniezdenia a to rekreačnými aktivitami alebo samotným obhospodarovaním krajiny.

Juhovýchodné Podpolanie – Hriňovské lazy

Osrblie

Čierny Balog

Sinla

Drábsko

Lom nad Blmavicou

Hriňová

Látky

Detvianska Huta

Šoltýska

Dubákovo

Korytárky

Krná

Málinec

Hradište

Pila

Kotmanová

Dobroč

LEGENDA

 SKCHVU022

OCHRANA ÚZEMIA

Cieľom ochrany v chránenom vtáčom území je **zachovanie a obnova biotopov vybraných druhov vtákov európskeho významu a biotopov sťahovavých druhov vtákov** a zabezpečenie podmienok pre ich prežitie a rozmnožovanie.

Na rozdiel od ostatných kategórií chránených území, v chránenom vtáčom území platí 1. stupeň ochrany (v zmysle zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny) a stanovené sú konkrétne podmienky využívania územia v prospech prežívania prítomných vtáčích druhov. Vymedzenie hraníc CHVÚ a zoznam činností, ktoré môžu mať negatívny vplyv na predmet jeho ochrany budú určené vo vyhláske MŽP SR, ktorou sa vyhlasuje chránené vtáčie územie Poľana.

Kalamita

Interiér NPR Zadná Poľana

Za zakázané činnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na predmet ochrany CHVÚ Poľana, sa považujú (§2 návrhu vyhlášky):

- a) odstraňovanie a poškodzovanie stromov s hniezdnymi dutinami ďatľa bielochrbtého, ďatľa čierneho, ďatľa hnedkavého, ďatľa prostredného, ďatľa trojprstého, kuvika kapcavého, kuvika vrabčieho, krutihlava hnedého a žlny sivej určených rozhodnutím štátneho orgánu ochrany prírody a krajiny,
- b) zasahovanie do porastov s významným výskytom dutinových hniezdičov výberových druhov na lokalitách určených rozhodnutím štátneho orgánu ochrany prírody a krajiny, s výnimkou spracovania kalamity,
- c) vykonávanie lesohospodárskej činnosti v blízkosti hniezda bociana čierneho, orla kriklavého, orla skalného, sovy dlhochvostej a včelára lesného určených rozhodnutím štátneho orgánu ochrany prírody a krajiny; v tomto rozhodnutí určí štátny orgán ochrany prírody a krajiny aj časové obmedzenie činnosti,
- d) vykonávanie lesohospodárskej činnosti v období od 1. marca do 30. júna na lokalitách (tokaniská a hniezdiská tetra hlucháňa) určených rozhodnutím štátneho orgánu ochrany prírody a krajiny, s výnimkou spracovania kalamity v lesných porastoch,
- e) vypaľovanie suchej trávy, trávnych porastov, úhorov, medzí a strnísk,

- f) likvidácia a zmenšovanie rozlohy a dĺžky remíz, vetrolamov a solitérnych stromov,
- g) zmena druhu pozemku z trvalých trávnych porastov na iný druh pozemku podľa osobitného predpisu,
- h) realizácia rekultivácie a meliorácie, s výnimkou činností realizovaných v období od 1. augusta do 31. marca v súvislosti s obnovou trvalých trávnych porastov,
- i) výrub a poškodzovanie drevín v období od 15. marca do 31. júla,
- j) mechanizované kosenie existujúcich trávnych porastov v období od 1. mája do 31. júla na súvislej ploche väčšej ako 0,5 ha spôsobom od okrajov do stredu,
- k) kosenie a mulčovanie na hniezdnych lokalitách chriaštela poľného v čase od 1. mája do 31. júla určených rozhodnutím štátneho orgánu ochrany prírody a krajiny,
- l) letecká a pozemná aplikácia insekticídov na trvalých trávnych porastoch, vrátane nelesnej drevinovej vegetácie, na súvislej ploche väčšej ako 2 ha.

PROGRAM STAROSTLIVOSTI

Zásady starostlivosti o územie s cieľom zachovania predmetu ochrany upravuje **program starostlivosti** o chránené vtáčie územie. Program starostlivosti určuje opatrenia na zabezpečenie sústavnej starostlivosti potrebnej na usmerňovanie vývoja pre zachovanie alebo dosiahnutie priaznivého stavu populácií vybraných druhov vtákov. Za **priaznivý stav druhu** sa považuje taký stav, keď údaje o populačnej dynamike druhu naznačujú, že sa dlhodobo udržuje ako životaschopný prvok svojho biotopu, prirodzený areál druhu sa nezmenšuje a existuje dostatok biotopov na dlhodobé zachovanie jeho populácie.

Žlna zelená
(*Picus viridis*)

Jariabok hôrny
(*Bonasa bonasia*)

Terasovité polička v Snohách

ZÁSADY STAROSTLIVOSTI O CHVÚ POĽANA

Na dosiahnutie priaznivého stavu biotopov európsky významných druhov vtáctva v CHVÚ Poľana medzi odporúčané spôsoby obhospodarovania územia patrí:

- výrub náletových drevín a zabraňovanie zmladzovaniu na trvalých trávnych porastoch
- kosenie a pasenie trvalých trávnych porastov únosnými počtami oviec príp. hovädzieho dobytká
- zachovanie tradičného spôsobu obhospodarovania v častiach laznickeho osídlenia Podpoľania (hospodárenie na terasovitých poličkach so striedaním ornej pôdy a trávnych porastov)
- využívanie prirodzenej obnovy lesných porastov – uplatňovanie podrastového spôsobu hospodárenia
- zvyšovanie ekologickej stability porastov – zachovávanie, resp. vytváranie pestrej druhovej skladby pôvodných drevín, výškového a vekového rozčlenenia porastov

Pasienky pod Mincou

Vypracovaniu programu starostlivosti bude predchádzať jeho prerokovanie s vlastníkmi a užívateľmi územia. Nezávisle na tomto procese môžete k obsahu návrhu programu starostlivosti už teraz kontaktovať pracovníkov Správy Chránenej krajinej oblasti Poľana vo Zvolene.

KONTAKTNÉ ADRESY

Štátna ochrana prírody SR
Správa CHKO-BR Poľana
Hurbanova 20
960 01 Zvolen

Tel./Fax: 048/533 48 34, 533 36 57

e-mail: chkopo@soprs.sk

www.soprs.sk/natura

Autori fotografií: © J. Babic, © V. Hruz, © A. Krištín, © D. Slávik, © A. Trnka, © Z. Vlach

Vydala: © Štátna ochrana prírody SR, Banská Bystrica 2005

Financované z prostriedkov PHARE

